

Redusert foreldrebetaling for barnehageplass –ordninger for familier med lavest betalingsevne

TNS Gallup har i en rapport kartlagt kommunenes moderasjonsordninger for lavinntektsfamilier.

Ifølge forskrift om foreldrebetaling i barnehager skal alle kommuner ha ordninger som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne en reduksjon i eller fritak for foreldrebetaling. Formålet med kartleggingen var å få mer kunnskap om utformingen av de kommunale moderasjonsordningene – kriterier for reduksjon, størrelse på reduksjon og hvor mange barn som er omfattet av ordningene.

Kartleggingen viser at til sammen 2,8 prosent av barnehagebarna i undersøkelseskommunene får inntektsbaserte moderasjoner, utenom det som går gjennom sosialtjenesten og barnevernet. Det vil si at de får inntektsgradering eller moderasjon ut fra egen ordning i kommuner som ellers har lik betaling for alle. Det er stor variasjon i hva som regnes som lavest betalingsevne, hvor stor moderasjon som gis, og om det i det hele tatt gis slik moderasjon

79 prosent av kommunene har svart på undersøkelsen. Disse representerer om lag 90 prosent av alle barn som går i barnehage. Små kommuner er svakt underrepresentert.

Inntektsbaserte moderasjoner

Inntektsgradering

21 prosent av kommunene som har svart har inntektsgradert foreldrebetalingen for en barnehageplass. Hele 53 prosent av 1-5-åringene går i barnehager i disse kommunene. Det er stor forskjell på hvilken inntektsgrense som fastsettes for å få inntektsgradering etter fylke og sentralitet. Andelen av kommuner som har inntektsgadering er størst i Oslo/Akershus (89,5 prosent) og på Sørlandskysten (40,3 prosent), og lavest i Midt-Norge (5,6 prosent) og Nord-Norge (4,4 prosent). 47 prosent av de mest sentrale kommunene har inntektsgradering, mot 8,6 prosent i mindre sentrale kommuner og 10,4 prosent i de minst sentrale kommunene.

Kriterier

91 prosent av kommunene tar utgangspunkt i brutto inntekt og samtlige kommuner legger til grunn husholdningens samlede inntekt når de vurderer om inntektsgradering skal gis. Hvilken type inntekt som inngår varierer mellom kommunene, men de fleste inkluderer lønnsinntekt, næringsinntekt og trygd. Inntektsgrensen for å få inntektsgraderte satser varierer mye fra kommune til kommune. 78 prosent av kommunene har en inntektsgrense for å få inntektsgradering som ligger mellom 200 000 og 400 000 kroner. 12 prosent har inntektsgrenser under 200 000 kroner. 81 prosent av kommunene har kun ett eller to inntektsintervaller som gir redusert foreldrebetaling.

Omfang – hvor mange barn og hvor stor rabatt

4,7 prosent av barnehagebarna i kommunene med inntektsgradering får redusert foreldrebetaling eller friplass. Disse barna utgjør 2,5 prosent av barnehagebarna i alle de spurte kommunene. Gjennomsnittlig rabatt for de som får slik moderasjon er 878 kroner per barn.

”Flat sats” og egen ordning for de med lavest betalingsevne

79 prosent av kommunene i undersøkelsen oppgir å ha lik betaling for alle (flat sats). Av disse er det 20 prosent som oppgir å ha en moderasjonsordning for familier med lavest betalingsevne. *Denne ligner til forveksling på inntektsgradering.* De resterende kommunene med flat sats oppgir ikke noen egen ordning for redusert foreldrebetaling for de med lavest betalingsevne. I noen av disse

kommunene gis imidlertid reduksjon i foreldrebetaling etter vedtak med hjemmel i Sosialtjenesteloven eller Barnevernloven.

Kriterier

60 prosent av kommuner med "flat sats" som har egen ordning for lavinntektsfamiliene opererer med inntektsgrenser for å få moderasjon på mellom 200 000 og 300 000 kroner. 26 prosent har inntektsgrense på under 200 000 kroner. 77 prosent av disse kommunene har kun ett eller to inntektsintervaller som gir redusert foreldrebetaling.

Omfang – hvor mange barn og hvor stor rabatt

1,4 prosent av barna i kommuner med "flat sats" som har en egen ordning for lavinntektsfamiliene får redusert betaling eller friplass. Disse barna utgjør 0,3 prosent av barnehagebarna i alle undersøkelseskommunene. Gjennomsnittlig rabatt er 1103 kroner per måned per barn med reduksjon i foreldrebetalingen, og gjennomsnittlig reduksjon for friplass per barn er 2016 kroner. Flere kommuner kommenterte at det er få eller ingen som søker om slik moderasjon og at inntektsgrensen ligger svært lavt slik at ikke alle som trenger hjelp får det.

Andre ordninger

Kommunene kan tilby redusert betaling eller friplass med hjemmel i Sosialtjenesteloven og Barnevernloven. Tildeling gjøres med bakgrunn i individuelle vurderinger, og praksis kan derfor variere mellom kommunene. 56 prosent av kommunene oppgir å ha moderasjoner etter vedtak i Barnevernloven, 46 prosent etter vedtak i Sosialtjenesteloven. Mange barnehageansvarlige har ikke oversikt over disse moderasjonsordningene. Dette fordi det er andre tjenester (barnevern/NAV) som administrerer ordningen og tallene kan være taushetsbelagte.

Kommunenes synspunkter

Kommunene ble bedt om å utdype hvordan de synes ordningen med redusert foreldrebetaling for familier med lavest betalingsevne fungerer og hvilke utfordringer de ser når det gjelder å få barna i disse familiene inn i barnehage. Kommunenes svar er sprikende. Mange mener ordningen i deres kommune fungerer bra, mens andre er mer skeptiske. Som utfordring for å få de med lavest betalingsevne inn i barnehagen er det mange kommuner som nevner kontantstøtten. Denne bidrar til at mange, særlig minoritetspråklige barn, ikke går i barnehagen. Andre utfordringer som nevnes av mange er lave inntektsgrenser og små rabatter for noen intervaller.

Les rapporten *Redusert foreldrebetaling for barnehageplass – ordninger for familier med lavest betalingsevne*